

der martelaren niet durven of willen verlaten, hebben zij één boodschap: de booze wolf is ongevankelijk; vrede, vrede en geen gevaar; weet gij niet, dat als gij u op de expansie in de breedte gaat toelagen, gij als kudde des HEEREN de wereld (oecumene) overdekken zult?

Echter niet al deze herders gaan even ver, willen even ver gaan in het oversteken van het terrein tusschen de twee strepen. Er zijn dwaze herders, die hun schapen, al in de handen klappend, sommeeren om zoo ver mogelijk te gaan. De booze wolf, zoo zeggen ze, is eigenlijk geen wolf meer. Hij is maar een variatie van het soort dier, evenals het schaap dat is. Feitelijk is er slechts een nuance-verschil tusschen wolf en schaap. Beide zijn dieren en de wolf zal in dezen oecumenischen tijd met het lam verkeerren. Steek de streep maar gerust over, o schapen, er is een doorbraak op alle fronten. De vrijzinnige is den orthodoxen mensch geen wolf meer. En de rechtzinnige, die in „gesprek“ wil treden met den modernistischen locheenaar van Christus' opstanding, ziet er niet eens meer zoo schaaftachtig uit.

Er is echter ook een andere soort van valsche herders. Die zijn moeilijker te onderscheiden. Zij willen „in deze situatie“ „nog niet zoo ver“ gaan. Oudvaderlijke herinneringen belasten hen nog. Ze gelooven nog wel een beetje aan een wolf. Ze willen met de in het Paradijs gezette vijandschap tusschen wolven en schapen nog wel rekening houden. Echter, in zoverre willen zij met den tijd meegaan, dat ze niet meer gelooven, dat de wolven over een groote actie-radius beschikken. De booze wolf is gevangen. Ja, natuurlijk, zoolang de wolf kan klauwen, zoolang hij tanden heeft, is het zaak niet in zijn onmiddellijke nabijheid te komen. Maar er is geen noodzaak meer om als in de dagen van de Afscheiding ten gevolge van belijdeniskramp angstvallig achter de antieke streep te blijven staan. Herder, herder, laat je schaaftjes gaan (maar niet te ver).

Waaraan we denken? Aan de herderlijkheid van de Nederlandsche Hervormde Kerk, die bezig is om op groot-scheper-sche wijze door het instituut „Kerk en Wereld“ te Driebergen, via de I.K.O.R., door middel van een reorganisatie, en op vele andere manieren degenen, die nog pógden de oude posities in te nemen, ook te doen oversteken. Rust, mijn ziel, uw God is Koning, zoo wordt gezongen, het oude (de tijd, dat „evangelisaties“ noodig waren) is voorbij-gegaan, het is alles nieuw geworden. Allen, rechts en links, hebben één Heer. En wie om den boozen wolven niet durreft is ongelooft. Hij is een intellectualistische confessionalist.

We denken ook aan de kerken, die ons onvergetelijk zijn: de gebonden gereformeerde kerken. De synode van Den Haag heeft ons met een bepaald soort herderlijkheid doen kennis maken. Het blijkt, dat men naast de schriftuurlijke grens, die de weide der schapen afbakt, nog een eigen grens getrokken heeft. Wel waren er verschillende verzoeken om grenscorrecties ingediend. Maar die zijn alle afgewezen. En de als mis-leiders uitgestooten herders, die met inzet van hun leven gestreden hadden tegen deze onschriftuurlijke inkorting der grazige weide, heeft men niet in eere hersteld. Op papier bleef het on-katholieke weide-grensje gehandhaafd, met verwijzing naar 1905, 1942, 1943, 1946: geen schaaft kan er meer wijs uit worden.

En dit is juist het on-herderlijke. Want als de schapen de grenzen van de weide niet meer weten, dan dreigt het gevaar, dat ze uitzwermen naar alle kanten. Een zijds wordt er nog wat gestreden over grenscorrecties, maar anderzijds gaat het dan in de kerken net als vandaag in de wereld der staten: de grenzen worden als met een spons weggeveegd. De schapen gaan dan zelf vragen: zeg den „gereformeerden“ schapen, dat zij de oude barrières doorbreken mogen.

De synode van Den Haag maakt den indruk het gereedschap van den strengen herder te hebben. Ze

hanteerde den herdersstaf tegen vrijgemaakte scheurmakers en zwaaid met de ijzeren tangen van gehandhaafde hiërarchie en schoolse formules. Zeifs de 31 studenten werden ernstiglijk vermaand niet zoo lichtvaardig te spreken. Die lammetjes met veel geschreeuw en weinig wol moesten zich toch matigen. De synode wist waar ze stond. Ze liet haar schaaftjes niet gaan. En tegenover hen, die pleitten voor aansluiting bij den Wereldraad, hield ze, naar het scheen, het been strak.

Maar de synode van Den Haag had ook ander gereedschap. Dat van den dwazen herder, die, noodgedwongen, den weg van den minsten weerstand volgend, zijn schaaftjes laat gaan, het hek van den dam haalt, en wolven in bescherming neemt tegenover eigen schapen. De 31 studenten wezen op de „oversteek“-mentaliteit van studenten-herders, die heulden en huilten met de wolven in het oecumenische bosch. Maar de synode nam, evenals de hoogkerkelijke autoriteiten in den tijd van Hendrik de Cock (beschermde hij ook niet in een publiek geschrift de schapen tegen de wolven?), de weleerwaarden in bescherming: hun herderlijke naam was aangetast. Ja, aan de studenten, die opkomen voor de Oude Lijn, wordt thans publiek verweten, dat zij een ongereformeerde Nieuwe Lijn trekken. Dreigende Deformatie bij baardeloze herdersknapen. Erger dan vóór Assen.

We noemen voorts nog enkele feiten. Er komen voortaan predikanten in algemeenen dienst, waardoor de tucht op hen, als ze met wolven vrede sluiten, bemoeilijkt wordt. De belgische synodale kerken, tenminste de herders daarvan, willen vereenigen met de Belgische Zendingkerk. De synode verzette zich niet tegen deze gedachte: ze laat straks de schaaftjes gaan, die zich dan oplossen in een algemeen protestantisme. De indische „Gereformeerde Kerken“ waren als gast tegenwoordig. De eindhovensche synode heeft deze reeds laten gaan. Het is een algemeen bekend feit, dat deze kerken zeer nauwe connecties onderhouden met de Protestantse Kerk in Indië. Ja, in December 1949, zouden deze in Bangkok, op de conferentie uitgeschreven door Wereldraad en Internationalen Zendingraad, aanwezig zijn. In Den Haag klonk geen vermaning. Onherderlijk laat men ze gaan..... Den wolf tegemoet..... En de kerken van Java! Ze zijn volledig in de oecumenische beweging ingeschakeld. Eindhoven heeft ze zelfstandig verklaard en dus laten gaan. Den Haag zette er het zegel e voto eindhovano op. Toch werken de synodale kerken met haar mee. Hoe kan dat? Dat kan alleen, door schandelijk eigen uitspraken te verloochenen, de schapen in eigen land te misleiden en de javaansche schapen te stijven in haar zonde. De besluiten van Den Haag betreffende samenwerking in de zending zijn lijnrecht in strijd met de formulieren van eenigheid, die men zegt te onderhouden en het besluit over den Wereldraad, dat toch zoo principieel heet te zijn.

Het is een ongebroken houding, die we helaas telkens zien terugkeeren. Op gevaar af belachelijk te zijn, worden de schaaftjes achter het lijntje van 1942-'46 gehouden. Maar nauwelijks is men de Alpen over, of de breedst mogelijke samenwerking vangt aan. In Holland moet heel bitter gevochten tegen schilderianische wolven. Maar in Indië zijn propagandisten voor den Wereldraad niet gevaarlijk meer! Of er nationalistische of communistische sympathieën zijn: Das macht ja gar nichts aus, Mensch! wordt elken vrager toegebeten. De zendelingen in Indië worden voortaan niet alleen door de synodale kerken hier te lande, maar ook door de indonesische benoemd. Mochten die zendelingen (desneen!) ouderwetsche bezwaren hebben en zich nog gebonden voelen aan dogmatische lijnen, dan zullen de kerken aldaar het hun wel dicteeren: Herder, herder, laat uw schaaftjes gaan, de booze wolf is gevangen; die gij wolven noemt, heeten wij hier herders.

Leid ons, Heere, niet in de verzoeking, ons te wagen buiten de grazige weiden van Uw Woord. Maak ons

getrouw, ook al moeten wij daarom als lafaards gescholden worden. En verlos ons van den boozen Wolf, Heere; hij is tot ons afgekomen, en heeft grooten toorn, wetende, dat hij een kleinen tijd heeft. Wij dan, wetende den schrik des Heeren, durven de weide van onze belijdenis niet te verlaten. We willen het ook niet. Van U is het opperste herderschap, sterk ons dan om als herders de schapen te helpen, die zijn in grooten nood. Uw eigen Zoon heeft gezegd: Niemand kan Mijn schapen rukken uit de hand Mijns Vaders. Ik en de Vader zijn één. Gij laat, o Herder Israëls, Uw schapen niet gaan. Bewaar ons er dan voor, dat wij het wel zouden doen. Doe ons U navolgen, maak ons waakzaam. Opdat niet het bloed der schapen op ons hoofd zij. Opdat de schapen vergaderd, en niet verstrooid worden. Van nature zijn ook wij tot dwalen geneigd: verlicht ons verstand, opdat we de verleidende stemmen kunnen onderkennen. Wil door onzen strijd tegen de wolven en in de handen klappende huurlingen nog vele schapen tijdig tot bezinning doen komen. En, o Opperberder, die het bevel deed geven: Weid Mijne schapen!, doe ons, nadat wij een weinig tijds geleden en gestreden hebben, ten laatste ten eenenmale de overhand behouden. Scheldt Gij het wild gedierte, dat niets in 't woeden ontziet. Doe ons haten, die U haten. Amen. C. v. d. WAAL.

* Nog eens: de I. G. Z. R.

In verband met wat we schreven over den Internationalen Gereformeerden Zendingraad, willen we het volgende bericht, dat in de pers circuleerde, doorgeven:

„Het moderamen van de Generale Synode, daartoe gemachtigd door de Generale Synode, benoemde als primus afgevaardigde in de Internationale Gereformeerde Zendingraad prof. dr. J. H. Bavinck en als zijn secundus ds B. Richters“.

Het is bekend, dat prof. Bavinck en ds Richters propaganda maken voor de aansluiting bij den Wereldraad. Nochtan werden zij, ook al weer met opzet, met opgeheven hand, door het moderamen der Haagsche synode benoemd. Moet in het Zendingcentrum soms het secretariaat van den I.G.Z.R. gevestigd?

Niemand neme daarom het ons kwalijk, als we voortaan achter de G. van den I.G.Z.R. een vraagteekening plaatsen en alarm slaan tegen deze organisatie.

C. v. d. WAAL.

* Samenspreken?

Er op wijzende, dat de synodocraten tegenwoordig maar brochures laten schrijven, terwijl ze vroeger schorsten wie hun daden afwees in geschriften, zegt ds L. Dockes in Geref. Kb. Hilversum:

„In deze omstandigheden is het te meer vreemd te lezen, hoe ds B. A. Bos in zijn hierboven genoemde brochure de samenspreking voorstelt als een eisch des Heeren. Dat hij aandringt op schriftbewijs, is een verdienste van zijn schrijven. Maar zelf blijft hij daarmee in gebreke; hij is veel te haastig, en dat is vooral hier funest. De Bos wijst naar Joh. 17 op Christus' spreken met de Farizeeën en Schriftgeleerden. Maar hij moet ook eens aandacht besteden aan dienzelfden Helland. Die eenmaal demonstratief zijn tegenstanders den rug toekeerde (Matth. 18:4), en Zijn discipelen bevel gaf deze blinde leidsteden te laten varen. En was Nehemia schuldig, toen hij een samenspreking weigerde? Deze haastige bewering van ds Bos is al even bedenkelijk als zijn uitspraak, dat wij met de synodalen „niet verschillen in de fundamentele stukken van de leer der zaligheid“. Ik noem er enkele: Gods verbond, de sacramenten, de gemeenschap der heiligen, de kerkelijke tucht..... Ik houd maar op. Zijn dat geen „fundamentele stukken“? Tot zoover ds Dockes.

Wie schorst om niet fundamentele zaken, schorst op slechte gronden. Daarbij blijven is zelf al een fundamenteel verschil.

Voorts: die Farizeeën en Schriftgeleerden waren toen met den Helland nog in één kerkverband. K. B.

Op verstrooidenreis

Neen, zonder de K.L.M. zou het niet gaan. Maar nu die er wel is kom ik waar ik wezen wil. Zoo kwam ik ook behouden te Djocja aan. Over den weg zou de reis naar Djocja niet zonder groot gevaar zijn geweest. Nu was er alleen het normale risico van een vliegtocht en dat is verhoudingsgewijs niet zoo groot en zeker veel minder dan een tocht per militair convooi naar pas bezet gebied.

Djocja is een mooie stad. Zij draagt nog de duidelijke sporen van vroegere welvaart. Brede wegen doorkruisen de stad. Monumentale gebouwen van allerlei groote maatschappijen en bankinstellingen vertoonen zich. En recht tegenover de kraton (het paleis van den Sultan) is het fort Vredenburg gebouwd, het onderdak voor mijn verblijf in deze stad. Het gebouwcomplex heeft nogal schade opgelopen. Het was overigens een aparte belevenis daar te logeeren. De kamertjes geven een echt oudhollandschen indruk. De zolderingen zijn laag en van hout, met dikke hanebalken. De vloeren zijn van groote boerentegels, niet van die kleine gekleurde, die hier in elk europeesch huis den bodem bedekken, maar van die groote grijs-

blauwe, die je in elk achterhuis van een goede hollandsche boerderij aantreft. Ook de schouw ontbreekt niet, met den schoorsteenmantel. Moge de kachel al overbodig en daarom afwezig zijn, het oog wil toch ook wat. Zoo gaf het geheel het gevoel van gezelligheid, dat je ook te pakken heeft zoo dikwijls je op een echte oudhollandsche boerderij verblijft.

Tweemaal heb ik in zoo'n kamertje het Woord bediend voor een tiental jongens. Het was deze jongens aan te zien, dat ze dienst deden in een „bloed-linker“ omgeving. De stad zelf was overdag rustig. Na zes uur moest worden opgepast voor sluipschutters. Na dat uur daarom geen burger meer op straat en militairen alleen naar buiten voor patrouillediensten. Het gebied rondom Djocja was echter allesbehalve gezuiverd.

Hier heeft het veteranenbataljon 1-15 R.I. zijn zwaren stand gehad. Dit vrijwilligersbataljon was al in Batavia geweest om scheep te gaan naar het vaderland, na ruim twee jaar tropendienst. Toen kwam de demobilisatiestop in verband met de voorgenomen tweede politionele actie. En 1-15 werd ingezet voor de bezetting van Djocja. Dat hebben die jongens met enthousiasme gedaan. Ondanks alle teleurstelling was vóór de tweede actie de geest onder de troepen nog

zoo, dat als ze voor de keus gesteld werden: „naar huis of eerst Djocja nemen“ vrijwel ieder het laatste graag zou hebben gekozen.

Temeer is het erg geweest, wat 1-15 na de bezetting van deze stad heeft moeten doormaken. Zij hielden het gebied rondom Djocja ten koste van veel offers. De bezetting van de stad vroeg slechts één doode, maar het pacificeeren van het gebied rondom was moeilijker. Niettemin werd met succes gewerkt; heele troepen T.N.I. kwamen zichzelf melden, omdat ze dachten: nu is toch alles uit. En toen werd Soekarno weer erkend en besloten de stad terug te geven. Toen leefde de strijd weer op, en toen eindelijk 1-15 zijn terugtocht maakte was menigeen van dit bataljon heerlijk verminkt reeds vooruitgegaan. Geen wonder dat deze troep niet meer te houden was. Iemand van de militaire politie heeft me verteld, dat mannen van dit onderdeel, die een trambestuurder onder zich telden, na terugkeer in Batavia een tram hebben leeggetrapt, zelf zijn ingestapt en een tocht door de stad hebben gemaakt. Militaire politie die trachtte in te grijpen werd eveneens hardhandig van de treepklank verwijderd.

Te Djocja lag echter ook een bataljon, dat pas uit Holland kwam en nog geen ervaring had in den strijd.

*• Problemen bij Bijbelvertaling

De „Indische Courant“ vertelt iets van het werk van dr H. v. d. Veen, die een bijbelvertaling (N.T.) in de taal der Tae-aprekende Toradja's heeft voltooid. Uit het artikel knippen we:

De taal der Sadan-Toradja's is zeer concreet. Toen bijvoorbeeld de geschiedenis van de tempelreiniging, waarin Jezus de tafels der geldwisselaars omwierp, ter sprake kwam, vroeg men mij, wat eigenlijk bedoeld werd. Werden de tafels in de lengte of in de breedte omvergegooid? zo vroegen de geboren sprekers van de Tae-taal, die in de revisie-commissie zitting hebben.

Soms is het Tae een beetje sarcastisch, aldus onze gastheer. Een lulaard wordt aangeduid als „degene, die bij het eten is als de bliksem, maar bij het werken gelijk de slakken“.

De Toradja's zijn een natuervolk. Daarom hebben veel uitdrukkingen betrekking op hun directe levende omgeving. De tekst: „Wie zich verhoogt, zal vernederd worden“ enz. is voor een Toradja duidelijk, wanneer men dit beeld overbrengt op karbouwen. Men heeft twee soorten karbouwen, n.l. met rechtopstaande ho-

rens (tarangga) en met neergeslagen horens (sokko). In het Tae zegt men: „Tarangga mendadi sokko, sokko mendadi tarangga“.

K. S.

*• Nieuwe bijdrage tot de kennis der Openbaringshistorie

Uit de Goede Tijding (evangelisatieblad) knippen we:

De wijzen uit het Oosten zagen een ster. Zomaar ineens was God in hun leven. Hun harten vloegen in brand en ze gingen onmiddellijk op reis. Maar toen..... verdween de ster. 't Oude liedje: het gewone leven vaagde alle bijzonderheden weg. De mensen zagen er precies zo uit als anders; even kalm als altijd stonden de huizen aan de kant van de weg. God had hen weer eens geplaagd zoals Hij 't ons zo dikwijls doet: poppetje gezien, kastje dicht — éven een ster, en dan weer..... niets.

De openbaringshistorie is een prachtig studievak. Maar zonder zulke bijdragen tot de kennis daarvan.

K. S.

Kerk en Koninkrijk Gods (XI)

POP. WETENSCH. SCHETSEN

ZONDAG 31, vervolg.

Dr Westerink schrijft verder: „Driemaal is er in de Evangelien sprake van de sleutelmacht. Driemaal komt daarbij de onderscheiding: op aarde-de kerk en in de hemel-God aan de orde..... Dat is dus een totaal andere onderscheiding dan die van Kerk en Koninkrijk Gods (beide op aarde).

Wordt nu in die tegenstelling eenmaal de uitdrukking Sleutelen van het koninkrijk der hemelen gebruikt, dan is het duidelijk, dat hier bedoeld is Sleutelen op aarde bediend, die den toegang tot God in den hemel openen of toesluiten. Maar van het Koninkrijk Gods dat nu reeds op de aarde is, is hier in het geheel geen sprake.

En het is een misverstand om in verband met Zondag 31 bij de kerkelijke tucht te spreken van een uitgesloten worden uit het „Koninkrijk Gods“.

We hebben reeds aangetoond, dat het in strijd is met de Schrift te zeggen, dat het hemelrijk niet hetzelfde is als het koninkrijk Gods.

Maar het is ook een dwaze exegese van Matth. 16: 19 het koninkrijk der hemelen met den hemel gelijk te stellen, zoals Dr Westerink hier doet.

„Koninkrijk der hemelen“ is een uitdrukking, die in het evangelie naar Mattheus herhaaldelijk wordt gebruikt, doch nimmer in de betekenis, welke Dr Westerink thans aan haar wil hechten. Nergens in dit evangelie wordt „het koninkrijk der hemelen“ identiek verklaard met „den hemel“. De exegese van Dr Westerink van Matth. 16: 19 is dus in strijd met het doorlopend gebruik van de uitdrukking „koninkrijk der hemelen“ in het evangelie naar Mattheus.

Bovendien: wel komt in Matth. 16: 19 (evenals in 18: 18) ook de onderscheiding aarde-hemel voor, maar dit geeft Dr Westerink allerminst het recht het koninkrijk der hemelen, waarvan in Matth. 16: 19 evenzeer en afzonderlijk sprake is, met den hemel te identificeren.

Trouwens in Joh. 20: 21—23, waarheen Dr Westerink in navolging van den Catechismus verwijst als naar de derde plaats in de evangelien, die over de sleutelmacht der kerk spreekt, wordt de onderscheiding aarde-hemel niet met name genoemd.

Het gaat dus in Zondag 31 van den Catechismus niet maar om de onderscheiding aarde-hemel, maar wel degelijk ook en allereerst over de verhouding van kerk en koninkrijk Gods.

Zondag 31 spreekt zich op grond van de Schrift uit over de betekenis van de kerkelijke tucht voor het koninkrijk der hemelen.

Het is een misverstand — en erger! — van Dr Westerink om in verband met Zondag 31 bij de kerkelijke

tucht niet te willen spreken van een uitgesloten worden uit het Koninkrijk Gods!

Bovendien: hoe wil Dr Westerink uitkomen met den duidelijken term „rijk van Christus“, dien de Catechismus in Zondag 31 ook gebruikt?

Het is voor den meest eenvoudigen lezer direct duidelijk, dat het leerboek der kerken de uitdrukkingen „hemelrijk“ (Zondag 30 en 31), „rijk van Christus“ (Zondag 31) en „Koninkrijk Gods“ (Zondag 32) in navolging van de Schrift neemt als aanduidingen van hetzelfde rijk.

Is nu volgens Dr Westerink het rijk van Christus, waaruit de zich volhardende goddelooze door God zelf wordt gesloten, ook slechts de hemel? En stel nu even, dat de schrijver met zijn dwaze exegese gelijk had — hemelrijk en rijk van Christus zijn in Zondag 31 slechts aanduiding van den hemel —, zou uitsluiting daarvan door de kerkelijke tucht geen uitsluiting betekenen uit het koninkrijk Gods?

Heeft zulk een sluiten van den toegang tot God in den hemel geen betekenis voor „het optreden van de geloovigen op aarde in alle levensverbanden“?

Hebben kerkelijke tucht en het zetten buiten het koninkrijk Gods ook zoo nog niets met elkander van doen?

Geloofte deze dwaasheid wie wil, wij kunnen het niet.

Is arbeid de Schriftuurlijke grondslag van den eigendom?

POLITIEK EN SOCIAAL LEVEN

Wie den man Mozes, gekomen aan het eind van zijn leven en staande aan de grenzen van Kanaän, tot Israël in Deut. 8 den oproep heeft hooren richten: „Hoor, Israël, de HEERE onze God is een eenig HEERE“ en daarbij onder de bevolen woorden, die in het hart van dat volk zijn zouden, ook heeft vernomen de heenwijzing naar groote en goede steden, die het volk niet gebouwd had, naar huizen vol goed, die het volk niet gevuld had, naar wijngaarden en olijfgaarden, die dat volk niet geplant had, die mensch moet vreemd opkijken, wanneer hij als vrucht van „ernstige bespreking“ (Inleiding brochure „De strijd voor vernieuwing der samenleving, blz. 3) door menschen, die ons willen doen zien wat er geschreven staat, zich ziet voorhouden „dat de produceerende arbeid de grond is van menschelijken eigendom volgens den Pentateuch“ (brochure blz. 16).

Bij de reeds genoemde armoede van een betoog bij gesloten bijbel, waar het gaat over zulk een belangrijke vraag als de grenzen van den eigendom volgens de Schrift, voegt zich nu de zoo mogelijk nog grotere armoede van een verkeerd beroep op wat dr van Es geschreven heeft in diens proefschrift „De eigendom in den Pentateuch“. De brochureschrijvers maken het ons niet gemakkelijk hun beweringen te controleren. Het boek telt over de 400 pagina's en nergens hebben zij hun aanhalingen van aanduiding der vindplaats voorzien. Zoo loopen eigen beschouwingen van de heeren dwars heen door gedeelten, die aan dit boek van dr van Es zijn ontleend.

Toch hebben we de moeite genomen, een en ander na te gaan, welke moeite zich inderdaad loont. Dr van Es dan schrijft op meer dan één plaats in zijn boek over den grond van den eigendom: hoofdstuk 9 van het eerste deel handelt over „den grondslag van den

zekerheid van Gods gunst OOK ALS DE ZELFBEHEERSCHING ONTBREEKT is een heel andere zaak. Natuurlijk KAN „doodsangst“ gevolg zijn van onbedenken kwaan. Het kan echter ook heel gewoon vanzelfsprekend verzet zijn van een jong leven tegen een plotselinge afbraak. En voor zoover het „respect“ voor de groote gebeurtenis voortkomt uit ontzag voor de hemelsche Majesteit waarvoor we door de poort van het sterven verschijnen, hebben we mogelijk zelfs met een geloofsacte te doen. Immers, hoe zeer we ook mogen weten door den dood van Christus verzoend voor Gods aangezicht te mogen verschijnen, Hij blijft de hemelsche Majesteit, voor wien we in onszelf nietige schepselen blijven.

Daarom komt het er maar op aan of onze mannen ook in het leger MET den Heere leven. Dan is het IN den Heere sterven inhoud van een Goddelijke belofte aan ons, die vervuld wordt veel zekerder dan wij dat met ons hart gevoelen.

Het is rijk na een gesprek over deze dingen de gezichten te zien opklaren. De prediking van de vastigheid van Gods trouw heeft dat gedaan.

Ik wil wel verklaren dat ik zelf allerminst een held ben, die den dood met onbewogen gelaat en hart tegengaat eventueel.

J. P. v. d. STOEL.